

Sygn. akt I A Ca 314/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tadeusz Nowakowski
Sędziowie:	SSA Franciszek Marcinowski SSA Dariusz Kłodnicki (spr.)
Protokolant:	Justyna Łupkowska

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) S.A. w K.**

przeciwko **(...) Spółce z o.o. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 2 stycznia 2013 r. sygn. akt X GC 480/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Przedsiębiorstwo (...) spółka akcyjna w K. wniosła o zasądzenie od (...) spółki z o.o. we W. oraz (...) spółki z o.o. w P. solidarnie na jej rzecz kwoty 417.541,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 31.07.2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu powództwa wskazała, że w dniu 17.05.2011 r. zawarła z (...) sp. z o.o. we W. umowę nr (...), której przedmiotem było wykonanie przez nią robót budowlanych polegających na wykonaniu stabilizacji cementowej grubości 30 cm (...) wokół Fabryki (...) w L. koło K., za wynagrodzeniem w kwocie 435.160 zł netto. Inwestor (...) sp. z o.o. w P. oświadczeniem z dnia 25.05.2011r. wyraził zgodę

na jej zawarcie. W ramach realizacji tej umowy, w okresie od 26.05.2011 r.

do 12.06.2011r., zostały przez nią wykonane roboty o wartości 339.464,36 zł netto, których bezusterkowy odbiór miał miejsce w dniu 6.06.2011 r. Pomimo akceptacji faktury wystawionej na jego podstawie, spółka (...), jak dotychczas nie uregulowała objętej nią należności. Również inwestor wezwany do jej zapłaty, w oparciu

o art. 647⁽¹⁾ §5 k.c., nie dokonał wpłat na poczet swojego zobowiązania w tym zakresie.

W dniu 8.12.2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu wydał w stosunku do (...) spółki z o.o. we W. częściowy wyrok zaoczny, uwzględniający w całości żądanie pozwu, od którego nie został wniesiony sprzeciw.

Z kolei (...) spółka z o.o. w P. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od strony powodowej zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podniosła, że w dniu 2.08.2011 r. odstąpiła od umowy nr (...) r. zawartej przez nią w dniu 24.09.2010 r.

z (...) spółką z o.o., której przedmiotem było wykonanie robót budowlanych polegających na wybudowaniu dróg wewnętrznych oraz zewnętrznych wraz

z parkingami w ramach realizowanej inwestycji „(...)”

w L., a tym samym odpadła podstawa jej odpowiedzialności wobec strony powodowej.

Niezależnie od tego zarzuciła, że kwota 16.973,21 zł nie jest jeszcze wymagalna, gdyż stanowi kaucję zabezpieczającą należyte wykonanie robót, objętych specyfikacją faktury złożonej na uzasadnienie pozwu.

Ponadto zakwestionowała wskazany przez stronę powodową termin, od których miały być liczone odsetki wskazując, że najwcześniej winny być liczone od dnia 18.08.2011 r.

W trakcie niniejszego postępowania Sąd Rejonowy w (...) ogłosił upadłość likwidacyjną strony powodowej, a w jej miejsce wstąpił syndyk masy upadłości.

Wyrokiem z dnia 2.01.2013 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zasądził

od (...) spółki z o.o. w P. na rzecz strony powodowej Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) S.A. w K. kwotę 400.567.95 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi

od dnia 18.08.2011 r. do dnia zapłaty zastrzegając, że odpowiada ona solidarnie

z (...) Spółką z o.o. w upadłości likwidacyjnej we W. w zakresie kwoty zasądzonej w punkcie I częściowego wyroku zaocznego wydanego w niniejszej sprawie w dniu 8.12.2011 r. (pkt I), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił

(pkt II). Ponadto zasądził od (...) sp. z o.o. w P. na rzecz strony powodowej kwotę 28.095 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego zastrzegając,

że odpowiada ona solidarnie z (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej we W. w zakresie kwoty zasądzonej w punkcie II częściowego wyroku zaocznego wydanego w niniejszej sprawie w dniu 8.12.2011 r. (pkt III).

Podstawą jego wydania były następujące ustalenia.

W dniu 24.09.2011 r. (...) spółka z o.o. w P. jako inwestor, zawarła z (...) spółką z o.o. we W. jako wykonawcą, umowę nr (...), której przedmiotem było wykonanie badania obciążenia terenu i robót budowlanych polegających na wykonaniu dróg wewnętrznych oraz dróg zewnętrznych wraz z parkingami w ramach prowadzonej przez inwestora inwestycji pod nazwą "(...)" na nieruchomości w L. koło K., przy ul. (...) (art.1 ust.1 umowy). Roboty miały być wykonane do dnia 30.06.2011 r. (art. 2 ust.1 umowy). W art. 14 umowy przewidziano sytuacje, kiedy inwestor może odstąpić od niej, w tym min., gdy wykonawca bez zgody inwestora przerwie prace na okres dłuższy niż 5 dni.

W dniu 17.05.2011 r. zawarto umowę nr (...) pomiędzy (...) sp. z o.o. jako zamawiającym, a Przedsiębiorstwem (...) S.A. w K. jako wykonawcą. Zaznaczono w niej, iż jest ona skutkiem umowy głównej, co do realizacji inwestycji "(...)" - "(...)". Przedmiotem tej umowy były roboty budowlane, które realizować miał powód, a polegały one na wykonaniu stabilizacji cementowej grubości

30 cm 5 MP A wokół Fabryki (...) w L., zgodnie z załącznikiem nr 1 do umowy. Roboty miały być realizowane od dnia 26.05.2011r. do dnia 12.06.2011r.

W dniu 25.05.2011 r. (...) sp. z o.o. złożyła oświadczenie jako inwestor, że wyraża zgodę na zawarcie przez (...) sp. z o.o. umowy z podwykonawcą Przedsiębiorstwem (...) S.A.

w K. o numerze (...) z dnia 17.05.2011 r., o treści i na warunkach w niej określonych. Umowa ta stanowiła załącznik do tegoż oświadczenia.

Strona powodowa wykonała roboty budowlane w postaci stabilizacji cementem o wartości 339.464,36 zł netto, a odbiór jej prac został dokonany w dniu 6.06.2011r. bez zastrzeżeń, co do ich jakości. W dniu 30.06.2011 r. strona powodowa wystawiła (...) spółce z o.o. fakturę VAT z tego tytułu na kwotę netto 339.464,36 zł netto tj. brutto 417.541,16 zł.

Pismem z dnia 18.07.2011 r. (...) sp. z o.o. potwierdziła odbiór faktury nr(...) od powoda na kwotę 417.541,16 zł wraz z informacją o ilości i grubości wykonanej stabilizacji. Pismem z dnia 20.07.2011 r. skierowanym do (...) powód przesłał żądane przez (...) rysunki pomiarowe z prośbą o ich zatwierdzenie i uregulowanie faktury za wykonane prace.

Powód pismem z dnia 2.08.2011 r. wezwał (...) spółkę z o.o. do zapłaty kwoty z w/w faktury, zakreślając 5 - dniowy termin na uregulowanie należności. Pismem z dnia 4.08.2011r. powód wezwał do zapłaty należności z faktury także inwestora (...) sp. z o.o., także wyznaczając jej termin 5 dni.

Pismem z dnia 2.08.2011 r. (...) sp. z o.o. oświadczyła (...) spółce z o.o., że odstępuje od umowy nr (...) z dnia 24.09.2010 r. o roboty budowlane z winy (...), z powodu przerwania prac w dniu 11.07.2011 r. na okres dłuższy niż 5 dni, niedochowania co najmniej jednego terminu pośredniego określonego w harmonogramie prac i nie zakończenia prac w uzgodnionym terminie tj. do 30.06.2011 r. (...) spółka z o.o. otrzymała to pismo w dniu 3.08.2011r.

W dniu 12.08.2011 r. (...) sp. z o.o. odpowiedziała na wezwanie do zapłaty skierowane do niej przez powoda, twierdząc iż wskutek odstąpienia od umowy z (...) brak jest podstaw do jej odpowiedzialności za wynagrodzenie podwykonawcy spółki (...), czyli powoda.

W dniu 19.01.2012 r. Sąd Rejonowy w (...) ogłosił (...) spółki z o.o. we W.. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 22.02.2012 r. (...) sp. z o.o. pozostawała w upadłości likwidacyjnej także na dzień ogłoszenia wyroku w przedmiotowej sprawie.

W dniu 13.06.2012 r. Sąd Rejonowy w (...) ogłosił (...) S.A. w K., wyznaczając syndyka Masy Upadłości.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że stronie powodowej przysługuje roszczenie względem spółki (...), znajdujące swoje oparcie w art. 647¹ § 5 k.c. bądź w art. 647¹ § 5 k.c. w zw. z art. 410 k.c., niezależnie od oceny skuteczności odstąpienia przez nią od umowy łączącej ją z wykonawcą (...) sp. z o.o. Wskazał przy tym, że regulacja wynikająca z art. 647¹ § 5 k.c. powstała, aby chronić interesy podwykonawców w przypadku nierzetelności finansowej podmiotu, z którym bezpośrednio była zawarta umowa i aby zmusić inwestora do starannego wyboru wykonawcy i kontrolowania wywiązywania się przez niego z obowiązków finansowych względem podwykonawców. Z tego względu nawet stwierdzenie nieważności umowy z wykonawcy z inwestorem nie ma wpływu na istnienie roszczenia podwykonawcy względem inwestora, dla którego podstawą są wówczas art. 647¹ § 5 k.c. w zw. z art. 410 k.c.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo, co do kwoty 16.973,21 zł uznając, iż roszczenie o jej zapłatę nie jest jeszcze wymagalne, albowiem kwota ta stanowi kaucję gwarancyjną, którą inwestor miał prawo zatrzymać do czasu zakończenia terminu rękojmi, który jeszcze nie upłynął.

Za bezzasadne uznał również żądanie zasądzenie odsetek ustawowych od uwzględnionej należności głównej, za okres od dnia 31.07.2011 r. do dnia 17.08.2011r., wskazując, że 30 dniowy termin do zapłaty faktury należy liczyć od daty, w której (...) sp. z o.o. zapoznała się z nią, co według zebranego w sprawie materiału dowodowego miało miejsce w dniu 18.07.2011r.

Apelację od niniejszego wyroku wywiodła strona pozwana, która zaskarżając go, co do punktu I i III sentencji, zarzuciła Sądowi Okręgowemu, że w tym zakresie dopuścił się:

I. naruszenia prawa materialnego tj. art. 647¹ §5 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że jako inwestor ponosi ona solidarną odpowiedzialność za zobowiązanie wykonawcy (...) sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej wobec strony powodowej, jako podwykonawcy z tytułu zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wynikające z zawartej pomiędzy nimi umowy, podczas gdy odstąpienie przez nią od zawartej z (...) sp. z o.o. umowy nr (...) z dnia 24.09.2010 r. spowodowało, że ustala jej odpowiedzialność jako inwestora względem strony powodowej, w zakresie objętym żądaniem pozwu;

II. naruszenia prawa materialnego tj. art. 647¹§ 5 k.c. w zw. z art. 410 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że w przypadku odstąpienia przez nią jako inwestora od umowy zawartej z wykonawcą (...) spółką z o.o. w upadłości likwidacyjnej, ponosi ona odpowiedzialność za zobowiązania tej spółki wobec strony powodowej jako podwykonawcy, podczas gdy odstąpienie to powoduje, że stronie powodowej jako podwykonawcy nie przysługuje roszczenie względem niej oparte na tej podstawie, za roboty budowlane wykonane na podstawie umowy zawartej pomiędzy wykonawcą i podwykonawcą umowy w dniu 17.05.2011 r.

III. nierozpoznania istoty sprawy poprzez zaniechanie badania zarzutu dotyczącego skutecznego odstąpienia przez nią, pismem z dnia 2.08.2011 r., ze skutkiem ex tunc, od zawartej z (...) spółką z o.o. umowy nr (...) z dnia 24.09. 2010 r., dokonanego m.in. na podstawie art. 492 k.c. w związku z art. 14 ust. 1 litera "l" i art. 2 ust 1 tej umowy, wobec niewykonania przez (...) sp. z o.o. jej przedmiotu, w uzgodnionym w niej terminie tj. do dnia 30 czerwca 2011r (lex commissoria), co spowodowało błędne przyjęcie przez Sąd, że zachodzą materialne podstawy do uwzględnienia powództwa i przyjęcia, że na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. ponosi ona solidarną odpowiedzialność wobec strony powodowej z tytułu zapłaty wynagrodzenia wynikającego z umowy nr (...) z dnia 17.05.2011r., pomimo odstąpienia od umowy w trybie art. 492 k.c.

W oparciu o powyższe zarzuty wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

W odpowiedzi strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz od pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Podstawą jej rozpoznania był stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy, który znajdował pełne oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, a przy tym, co istotne, nie był on kwestionowany przez apelującą.

Bezspornym w sprawie było to, że strona pozwana jako inwestor wyraziła zgodę na zawarcie przez wykonawcę (...) Sp. z o.o. ze stroną powodową - jako podwykonawcą, umowy nr (...) dnia 17.05.2011 r., której przedmiotem była realizacja części robót budowlanych, objętych umową łączącą inwestora i wykonawcę z dnia 24.09.2010 r. nr (...). Nie

było również kwestionowane przez stronę pozwaną, że strona powodowa prawidłowo wykonała umówione prace, w zakresie objętym protokołem odbioru sporządzonym w dniu 6.06.2011 r., a należne jej z tego tytułu wynagrodzenie wynosiło 417.541,16 zł brutto.

W związku z powyższym, jak trafnie ocenił Sąd Okręgowy należało uznać, że zostały spełnione wszystkie przesłanki z art. 647¹§5 k.c., od których uzależnione jest powstanie odpowiedzialności strony pozwanej – jako inwestora, za zapłatę na rzecz strony powodowej – jako podwykonawcy, wynagrodzenia za wykonane prace w ramach umowy zawartej z jej wykonawcą. W szczególności należy mieć na uwadze, że w dacie wyrażenia zgody przez apelującą na zawarcie umowy pomiędzy jej wykonawcą, a stroną powodową jako podwykonawcą (w wymaganej zgodnie z art. 647¹ §4 k.c. formie pisemnej), łączyła ją umowa zawarta ze spółką (...). W momencie złożenia oświadczenia, w tym przedmiocie zaciągnęła ona zatem swoje własne zobowiązanie wobec strony powodowej, oparte na powyższej regulacji, dla którego istnienia, wbrew jej twierdzeniom, nie miały znaczenia dalsze losy umowy zawartej przez nią z jej kontrahentem. Wymaga zwrócenia uwagi, że strona powodowa nie wywodziła swoich roszczeń z umowy zawartej pomiędzy pozwanymi, lecz z umowy wiążącej ją ze spółką (...) oraz z przepisów statuujących odpowiedzialność inwestora, w związku ze spełnieniem przesłanek objętych dyspozycją art. 647¹ §2, §4 i §5 k.c. Przepisy te statuują ustawową, bierną solidarność o charakterze gwarancyjnym, w postaci odpowiedzialności inwestora z mocy samej ustawy (ex lege) za cudzy dług – dług wykonawcy, względem podwykonawcy, co jest odstępstwem od zasady prawa obligacyjnego, zgodnie z którą skuteczność zobowiązań umownych ogranicza się do stron zawartego kontraktu (por. wyrok SN z dnia 9.03.2007 r., V CSK 457/06, niepubl., i uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 29.04.2008 r., III CZP 6/08, OSNC 2008, nr 11, poz. 121). Odpowiedzialność inwestora wobec wykonawcy i wobec podwykonawcy wynika zatem z dwóch różnych źródeł, względem wykonawcy z zawartej umowy, względem zaś podwykonawcy z ustawy.

Stąd też nie może podlegać zniweczeniu wynikający ex lege obowiązek inwestora zapłaty wynagrodzenia na rzecz podwykonawcy, na skutek wygaśnięcia zobowiązania łączącego inwestora i wykonawcę. Taką argumentację przyjął Sąd Najwyższy podejmując uchwałę z dnia 28.06.2006 r. w sprawie III CZP 36/06, w której wskazał, iż zapłata wykonawcy wynagrodzenia nie wyłącza odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. (OSNC 2008/11/121, OSP 2009/6/67, OSP 2009/9/90, Biul.SN 2008/4/8, M.Prawn. 2008/22/1210). W istocie inwestor ponoszący odpowiedzialność gwarancyjną względem podwykonawcy z art. 647¹ §5 k.c. może podnosić przeciwko niemu jedynie zarzuty przysługujące mu osobiście względem niego oraz zarzuty wynikające z umowy łączącej wykonawcę z podwykonawcą (zob. K. Zagrobelny [w:] KC Komentarz, wyd. 3, Warszawa 2008r., s. 1110), nie zaś zarzuty wynikające z umowy łączącej go z wykonawcą.

Zwrócić należy uwagę, że przyjęcie za trafne stanowiska prezentowanego przez apelującego prowadziło do sytuacji, w której inwestor byłby zwolniony z odpowiedzialności wynikającej z art. 647¹ § 5 k.c. także wtedy, gdyby na skutek przyczyn leżących po jego stronie od umowy odstąpił wykonawca. W takim wypadku miałby on być dodatkowo premiowany za własne nienależyte wykonywanie umowy poprzez uwolnienie go od odpowiedzialności za zapłatę za prace wykonane na jego rzecz przez podwykonawcę. Przyjęcie takiej interpretacji pozostaje w oczywistej sprzeczności z ideą wprowadzenia powyższych regulacji, na którą zwrócił uwagę Sąd Okręgowy.

Za bezzasadne zatem należało uznać zarzuty apelującego, że jego odpowiedzialność w tym zakresie ustała na skutek odstąpienia przez niego od umowy zawartej przez niego w dniu 24.09.2010 r. ze spółką (...). Tym samym za bezzasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 647¹ § 5 k.c.

Wskazać przy tym należy, że podstawę prawną roszczenia strony powodowej wobec apelującej o zapłatę należności objętej żądaniem pozwu był w/w przepis. Jedynie w sytuacji, gdyby nie zostały spełnione przesłanki wynikające z tej regulacji, podwykonawca mógłby dochodzić od inwestora zwrotu świadczenia nienależnego na podstawie art. 410 k.c., wykazując przewidziane w tym przepisie przesłanki.

Taka sytuacja nie miała jednakże miejsca w niniejszej sprawie.

W świetle powyższych ocen za bezzasadny należało również uznać podniesiony przez stronę pozwaną zarzut nierozpoznania istoty sprawy, bowiem zbadanie skuteczności odstąpienia przez nią od umowy łączącej ją z (...) sp. z o.o., nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację i zgodnie z żądaniem strony powodowej, rozstrzygnął o poniesionych przez nią kosztach na tym etapie postępowania, w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. z art. 391 §1 k.p.c. w zw. z § 6 ust. 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...).

MW